

Тетяна Огаренко
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи,
Центральноукраїнський національний технічний університет,
м. Кропивницький, Україна

УКРАЇНСЬКА МОВА В ПУБЛІЧНІЙ СФЕРІ – ЗАПОРУКА ЗБЕРЕЖЕННЯ ДЕРЖАВНОСТІ

Національна ідентичність безпосередньо пов'язана з поняттями національної безпеки й національної мови. В умовах відкритої війни з росією питання збереження мови як ментальної основи держави постає особливо гостро, тому аналізована проблема актуальна.

Стаття 3 Закону України «Про основи національної безпеки України» від 19.06.2003 визначає об'єкти національної безпеки: «Об'єктами національної безпеки є: людина і громадянин – їхні конституційні права і свободи; суспільство – його духовні, морально-етичні, культурні, історичні, інтелектуальні та матеріальні цінності, інформаційне і навколишнє природне середовище і природні ресурси; держава – її конституційний лад, суверенітет, територіальна цілісність і недоторканність» [1]. З-поміж пріоритетів національних інтересів зазначено один з головних «...забезпечення розвитку і функціонування української мови як державної в усіх сферах суспільного життя на всій території України, гарантування вільного розвитку, використання і захисту, інших мов національних меншин України» [1].

У 2019-му році набув чинності Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної», який визначав українську мову як єдину державну мову в Україні та покладав на державу обов'язок забезпечувати всебічний розвиток і функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України [2]. Окремі особи, які підігрували російській владі, висловлювали невдоволення цим законом.

Конституційний Суд України у 2019 році розглядав подання щодо оскарження Закону України «Про функціонування української мови як державної». Автори подання вважали, що норми Закону «...фактично означають дискримінацію російськомовних громадян [3].

Рішення Конституційного Суду було державотворчим: «...українська мова є невід'ємним атрибутом української державності, що зберігає свою історичну спадкоємність від давньокиївської доби. Українська мова – доконечна умова ...державності України та її соборності. ...тому будь-які зазіхання на юридичний статус української мови як державної на території України неприпустимі, оскільки порушують конституційний лад держави, загрожують національній безпеці та самому існуванню державності України» [3].

Член-кореспондент НАН України Богдан Ажнюк у своїй співдоповіді з директором Інституту української мови НАН України доктором філологічних наук, професором Павлом Гриценком наголошував: «...українська мова з кожним днем дедалі більше стає маркером супраетнічної національної ідентичності. Тобто національної ідентичності не від слова «національність», а від слова «нація» в сенсі «держава» [4].

Необхідність заходів для розвитку українськомовного контенту на державному рівні підкреслював Павло Гриценко: «У державі державна мова повинна мати державну офіційну підтримку на найвищому рівні керівництва держави, бо питання мови – це питання національної безпеки і майбутнього Держави. Тому Держава має виявити підтримку організаційну, координативну, пряму фінансову, виявляти піклування про збереження і розвиток української мови як в Україні, так і поза її межами – на історичних етномовних українських теренах і в місцях сучасної масової діаспоризації» [4].

Без сумніву, під час трагічних подій мова починає працювати й як показник національної консолідації. Розвиток мови стимулюють не тільки державні органи, але й громадські.

Отже, мова виступає не тільки як засіб комунікації, але також як державотворчий чинник. Сучасні події впливають на сприйняття української мови як мови суверенної держави.

Список використаних джерел:

1. Про основи національної безпеки України : Закон України. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*, 2003, № 39, ст.351 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/964-15#Text> (дата звернення : 15.10.2025).

2. Про забезпечення функціонування української мови як державної : Закон України. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, 2019, № 21, ст.81 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> (дата звернення : 17.10.2025).

3. Конституційний Суд України. URL: <https://ccu.gov.ua/novyna/zagroza-ukrayinskiy-movi-rivnosylno-ye-zagrozoju-nacionalniy-bezpeci-ukrayiny-konstytuciynyy> (дата звернення : 20.10.2025).

4. Українська мова в сучасних умовах державотворення в Україні URL: <https://www.nas.gov.ua/UA/Messages/Pages/View.aspx?MessageID=9617> (дата звернення : 20.10.2025).

Людмила Остапчук
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри вогневої та спеціальної підготовки,
Пенітенціарна академія України, м. Чернігів, Україна

ЯКІСНА ОСВІТА ЗАРАДИ МИРУ, РОЗВИТКУ ТА СТАБІЛЬНОСТІ

*«Освіта – це миробудівництво.
Це найефективніша форма витрат на оборону, яка тільки існує» (Кофі Аннан)*

Освіта є основою будь-якого суспільства. Вона служить своєрідним фундаментом для подальшої участі індивіда у суспільному та політичному житті, а також до вирішення економічних питань, як особистих так і державних. На індивідуальному рівні освіта може покращити саморозвиток, професійні можливості, особистісну гнучкість і загальне благополуччя, а на державному освіта виступає рушійною силою у трансформації економіки, стимулювання економічного зростання, впровадження інноваційних технологій та створення підґрунтя для соціальної згуртованості.